

Nr 139.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente, m. m.; given Stockholms slott den 10 mars 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

John Lingman.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen framläggas följande förslag.

Furirskompetent beställningshavare, som ej uppnått 20 års ålder, skall kunna beredas anställning som extra furir i lönegrad Mg 1.

De i statens allmänna avlöningsreglemente meddelade särskilda bestämmelserna för personal tjänstgörande å fyrskepp skola erhålla motsvarande tillämpning å personal tjänstgörande vid Ölands södra grunds fyrplats.

Statsanställda deltagare i kurs i företagsdemokrati skola erhålla rätt till oavkortad lön under högst två dagar jämte erforderlig restid ävensom ersättning för resor till och från kursen enligt billigaste färd sätt.

Barntillägg skall övergångsvis utgå till viss personal å krigsmaktens reservstater.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON, LINGMAN.

Statsrådet Lingman anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågor om vissa ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente, m. m. samt anför därvid följande.

1:o.

Anställningsform för vissa furirer.

Jämlikt 5 § 3 mom. statens allmänna avlöningsreglemente må extra ordinarie tjänst innehavas endast av den, som uppnått 20 års ålder. Enligt 2 § kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 543) med övergångsbestämmelser till statens allmänna avlöningsreglemente äger dock nämnda minimiålder, såvitt angår furirsbeställning i lönegraden Me 1, icke tillämpning beträffande beställningshavare, för vilken första anställningsåret räknats börja före den 1 juli 1947.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 maj 1949 har *chefen för flygvapnet* gjort framställning i syfte, att minimiåldern för erhållande av furirsbeställning i lönegraden Me 1 måtte sänkas till 18 år.

Till stöd för framställningen har *chefen för flygvapnet* anfört i huvudsak följande.

Jämlikt 6 § kungörelsen den 26 september 1947 (nr 699) angående manskaps och musikelevers anställning vid krigsmakten kan första anställning som manskap vinnas tidigast under det kalenderår, då sökande fyller 17 (undantagsvis 16) år. Anställning som stamflygförare må dock börja tidigast det kalenderår sökanden uppnår 18 års ålder.

Utbildningstiden för vinnande av furirskompetens är för stamflygförare med folkskolekompetens cirka 2 år och 7 månader (första anställningen börjar omkring den 1 oktober), för stamflygförare med högre kompetens cirka 1 år och 10 månader (första anställningen börjar omkring den 1 juli) och för övrigt stammanskap vid flygvapnet cirka 3 år (första anställningen börjar antingen den 1 november eller den 1 juli).

Av det ovan sagda framgår, att det i vissa fall kan inträffa, att vederbörande icke uppnått 20 års ålder vid den tidpunkt, då han i övrigt uppnått

kompetens för erhållande av furirsbeställning. Följden härav är att vederbörande icke kan erhålla furirsbeställning utan måste kvarstå med korprals lön, tills han uppnått 20 års ålder. Ur ekonomisk synpunkt innebär detta för den enskilde avsevärda nackdelar, vilka måste framstå såsom orättvisa, särskilt i sådana fall då vederbörande under utbildningen visat sig bättre kvalificerad för furirsbeställning än äldre elever i samma utbildningsomgång.

Ur flygvapnets synvinkel kan den fastställda minimiåldern för vinnande av extra ordinarie anställning i förevarande fall icke anses erforderlig eller önskvärd. Förutom att den kan skapa anledning till missnöje och irritation bland den berörda personalen kan den även komma att verka rekryteringshämmande. För att undvika de olägenheter, som äro förenade med den nuvarande minimiåldern, äro för flygvapnets del bl. a. följande två alternativ tänkbara, nämligen

a) sänkning av minimiåldern till 18 år eller

b) införande av extra anställningsform för furirer (Mg 1).

Vad alternativ a) beträffar må framhållas, att en sänkning av minimiåldern till 19 år — vilket diskuterats i samband med det nuvarande avlösningsreglementets tillkomst — icke skulle vara tillfyllest i de fall, då vederbörande vunnit första anställning under det kalenderår han fyller 16 år.

Alternativ b) skulle skapa motsvarande möjlighet till extra anställning av furir, som nu finnes beträffande underårig civil personal (jämför propositionen 1948: 225, s. 48). Detta alternativ är emellertid icke godtagbart bl. a. ur den synpunkten, att vederbörande icke skulle komma i åtnjutande av pensionsförmåner. Särskilt gäller detta den flygande personalen, d. v. s. stamflygförare och flygsignalister.

Vid chefens för flygvapnet framställning har fogats en tablå, utvisande att furirskompetens vid flygvapnet i vissa fall kan vinnas 3—8 månader före 20-årsåldern av beställningshavare, som börjat sin första anställning under det kalenderår då han fyllt 17 eller 18 år, och 15—18 månader före 20-årsåldern av den, som börjat anställningen under det kalenderår då han fyllt 16 år.

Cheferna för armén och marinen ha biträtt chefens för flygvapnet förslag om en sänkning av minimiåldern för erhållande av furirsbeställning. Chefen för marinen har därvid framhållit, att, såvitt anginge den personal som vid flottan räknade anställning från den 1 juli 1947, en avsevärd del av till furirsbefordran kompetenta korpraler (vid Stockholms örlogsstation cirka 30 procent) ej komme att erhålla dylik befordran, när åldersgränsen 20 år ej uppnåtts; för marinens del vore emellertid en minimiålder av 19 år tillfyllest.

Försvarets civilförvaltning, statskontoret och statens lönenämnd ha icke ansett sig kunna förorda en sänkning av åldersgränsen för erhållande av extra ordinarie tjänst, vare sig generellt eller för furirernas del. Däremot ha civilförvaltningen och lönenämnden förordat, att möjlighet öppnades att anställa furirer såsom extra tjänstemän genom införande i statens allmänna avlösningsreglemente av en ny lönegrad, Mg 1. Jämväl statskontoret har hänvisat till möjligheten att såsom extra tjänsteman anställa den som är underårig.

Försvarets civilförvaltning har anfört bl. a. följande.

Försvarets civilförvaltning får erinra, att frågan om en generell sänkning av minimiåldern för erhållande av extra ordinarie anställning varit föremål för statsmakternas prövning i samband med utarbetandet av förslaget till definitivt statens allmänna avlöningsreglemente. I propositionen 1948: 225 har i anledning av förslag från generalpoststyrelsen om sänkning av sagda minimiålder från 20 till 19 år uttalats (s. 48), att tillräcklig anledning icke ansetts föreligga att, med frångående av den av statsmakterna tidigare intagna ståndpunkten, sänka åldersgränsen för erhållande av extra ordinarie — och därmed pensionsberättigande — anställning. I propositionen har emellertid framhållits, att möjlighet bör föreligga att, när detta anses påkallat, såsom extra tjänsteman anställa den, som är underårig. Enligt civilförvaltningens mening kan tillräcklig anledning icke anses föreligga att såsom chefen för flygvapnet föreslagit medgiva undantag från den för tjänstemän i allmänhet gällande minimiåldersbestämmelsen för erhållande av anställning såsom extra ordinarie furir.

Emellertid kan det knappast anses tillfredsställande, att den, som genomgått furirsutbildning, allenast skall erhålla korprals lön, till dess han uppnått 20 års ålder, särskilt i sådana fall då vederbörande under utbildningen visat sig bättre kvalificerad för furirsbeställning än till levnadsåldern äldre elever i samma utbildningsomgång och i följd härav torde komma att lagas i anspråk för samma kvalificerade tjänst som dessa äldre elever. I anslutning till berörda uttalande i propositionen 1948: 225 synes frågan om dessa underåriga beställningshavares löneställning böra lösas på så sätt, att vederbörande såsom flygvapenchefen alternativt ifrågasatt anställas såsom extra furirer i samma lönegrad som extra ordinarie furir. Den extra anställningsformen för furirer bör emellertid icke införas allenast för flygvapnet utan gälla försvaret i dess helhet.

Beträffande chefens för flygvapnet uttalande, att den extra anställningsformen, särskilt för den flygande personalen, icke kan anses godtagbar bland annat ur den synpunkten, att vederbörande icke skulle komma i åtnjutande av pensionsförmåner, må erinras att, därest ifrågavarande beställningshavare under tjänstgöringen skadas till följd av olycksfall eller ådrager sig sjukdom, vederbörande är berättigad komma i åtnjutande av ersättning enligt militärsättningsförrordningen samt att bestämmelserna i förrordningen den 17 maj 1940 (nr 333) om särskild ersättning i vissa fall för skada till följd av olycksfall vid flygning även gälla vid försvaret anställt manskap.

Statens lönenämnd har erinrat, att på grund av övergångsbestämmelserna till statens allmänna avlöningsreglemente nu gällande minimiålder för extra ordinarie anställning icke ägde tillämpning på beställningshavare, för vilken första anställningsåret räknats börja före den 1 juli 1947. Frågan ägde alltså aktualitet tidigast för den årskurs, som tillträtt anställning under hösten 1947 och vilken regelmässigt beräknades vinna furirskompetens hösten 1950. Från denna tidpunkt kunde emellertid fördröjning av furirsbefordran beräknas inträffa vid samtliga försvarsgrenar.

Lönenämnden har vidare anfört bl. a. följande.

För bedömande av antalet beställningshavare, för vilka ifrågavarande åldersgräns äger betydelse, har statens lönenämnd inhämtat vissa uppgifter rörande rekryteringen år 1948. Därav framgår att av 1 236 nyanställda, 216 volontärer fyllde 16 år och 423 volontärer 17 år under första anställnings-

året. Av dessa båda årsgrupper kan hela den förstnämnda och en del av den sistnämnda påräkna viss väntetid mellan uppnåendet av furirskompetens och befordran till furir.

Frågan om sänkning av minimiåldern för anställning såsom e. o. tjänsteman har nyligen varit föremål för statsmakternas prövning i anledning av ett därom av generalpoststyrelsen framställt förslag (prop. 1948: 225, s. 47—48) men tillräcklig anledning att sänka åldersgränsen ansågs därvid icke föreligga. Lönenämnden framhöll i detta sammanhang, att vissa andra åtgärder kunde vidtagas för att minska de olägenheter, som vid tillämpning av den reglerade befordringsgången för skriv- och kontorsbiträden voro förknipade med föreskrifterna om minimiålder för antagning till e. o. tjänst, varvid lönenämnden bl. a. erinrade om möjligheten att anställa vederbörande såsom extra tjänsteman i den lönegrad, i vilken vederbörande skulle ha placerats som extra ordinarie tjänsteman, om minimiåldern uppnåts.

Med anledning av den nu föreliggande framställningen från chefen för flygvapnet får lönenämnden uttala, att då spörsmålet om ifrågavarande åldersgräns prövats så sent som vid 1948 års riksdag, nämnden icke anser sig kunna förorda någon ändring av gällande bestämmelser härom, vare sig generellt eller för furirernas del. Däremot vill lönenämnden icke framställa erinran mot att möjlighet öppnas till anställande av furirer såsom extra tjänstemän, vilket lämpligen synes böra ske genom införandet i reglementet av lönegradsbeteckningen Mg 1. Att furirerna vid flygvapnet under denna relativt kortvariga anställning såsom extra beställningshavare icke skulle komma i åtnjutande av pensionsförmåner är enligt lönenämndens mening knappast ägnat att väcka betänkligheter med hänsyn till att särskilda förmåner av försäkrings natur gälla vid skada, ådragen under militärtjänstgöring.

Försvarsväsendets underbefälsförbund har för sin del förordat en sänkning av minimiåldern för anställning såsom extra ordinarie furir till 18 år. Om av någon anledning en sådan sänkning icke skulle anses lämplig eller möjlig att genomföra, ville förbundet på det kraftigaste understryka nödvändigheten av att under alla omständigheter åtgärder vidtoges för att förhindra att den ordningen uppkomme, att beställningshavare med korprals lön finge fullgöra furirs arbetsuppgifter, d. v. s. att i vart fall den andra av de alternativa lösningar, som chefen för flygvapnet pekat på, genomfördes. Tillskapande av en Mg-lönegrad och möjlighet till extra anställning innebure ju för övrigt endast ett åstadkommande av fullständig överensstämmelse mellan det civila och det militära lönesystemet i detta hänseende, vilken överensstämmelse eftersträvats i alla andra detaljfrågor under den sista löneregleringen.

Föredraganden. Såsom ett betydelsefullt led i arbetet på den senaste allmänna löneregleringen för statstjänstemännen ingick, att man sökte i göriligaste mån eliminera dittillsvarande, i viss utsträckning historiskt betingade men sakligt omotiverade skiljaktigheter mellan anställnings- och avlöningsvillkoren för personal inom olika grenar av statsförvaltningen. I enlighet härmed vidtoges bl. a. för den militära personalen vissa principiellt och ekonomiskt viktiga förändringar i lönesystemet. För furirernas del utvecklades det s. k. blandlönesystemet och ersattes med ett rent kontantlönesystem, varvid furirsbeställningarna konstruerades som extra ordinarie

tjänster. Härvid blev det för innehav av extra ordinarie anställning i allmänhet gällande villkoret, att vederbörande skall ha uppnått 20 års ålder, tillämpligt å furirerna; att detta sedan lång tid tillbaka gällande villkor för extra ordinarie anställning skulle bibehållas ingick i resultatet av de förhandlingar mellan 1945 års lönekommitté och statstjänstemännens huvudorganisationer, som föregingo löne regleringen, och statsmakterna intogo ej annan ståndpunkt, då frågan vid 1947 och 1948 års riksdagar gjordes till föremål för realprövning. Vid löne regleringen förutsågs, att furirskompetens i en del fall skulle kunna vinnas före 20 års ålder, men annan åtgärd vidtogs ej i anledning härav än att vissa övergångsbestämmelser meddelades, vilka för redan anställd personal möjliggjorde innehav av extra ordinarie furirsbeställning oavsett uppnådd levnadsålder. Enligt år 1947 meddelad bestämmelse skulle villkoret om uppnådd minimiålder icke gälla för den, som före den 1 juli 1947 tillträtt furirsbeställning (motsvarande) eller undergått furirutbildning eller som vid nämnda tidpunkt undergick sådan utbildning; undantagsstadgandet modifierades år 1948 sålunda, att åldersvillkoret icke gäller för beställningshavare, för vilken första anställningsåret räknats börja före den 1 juli 1947.

I det nu föreliggande ärendet har från de militära myndigheternas sida framställts förslag om att minimiåldern för erhållande av extra ordinarie anställning som furir skulle sänkas till 18 år. Detta har emellertid avstyrkts av försvarets civilförvaltning, statskontoret och statens lönenämnd. För egen del anser jag mig icke böra biträda förslaget, vars genomförande skulle medföra, att ifrågavarande personal komme att intaga en enligt min mening icke motiverad särställning i pensionsavseende, bl. a. i fråga om rätt att såsom tjänstår tillgodoräkna tid före 20 års ålder.

I ärendet har emellertid även framkommit förslag om att öppna möjlighet till erhållande av furirsanställning före 20 års ålder med anlitande av anställningsformen såsom extra tjänsteman; därvid skulle tillämpas placering i en ny lönegrad med beteckningen Mg 1, vilken skulle upptaga samma löneklasser som den extra ordinarie furirslönegraden Me 1. En sådan anordning får, såsom framhållits i ärendet, anses överensstämma med vad som tillämpas för den civila personalens del och behöver enligt min uppfattning icke möta samma betänkligheter som en sänkning av kraven för erhållande av extra ordinarie anställning. Då vidare de skäl, som åberopats för en dylik anordning, i och för sig synas beaktansvärda, anser jag mig böra tillstyrka, att förslaget genomföres. Någon ökning av antalet furirsbeställningar bör icke ske i anledning härav. I vederbörliga personalförteckningar bör angivas att beställning i lönegrad Me 2 eller Me 1 må utbytas mot beställning i lönegrad Mg 1.

För förslagets genomförande erfordras vissa ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente. Sålunda bör lönegraden Mg 1 upptagas bland de lönegrader, som finnas förtecknade i 2 § reglementet, och i 20 § reglementet bör angivas, att lönegraden omfattar löneklasserna 9, 10, 11 och 12 å löneplan nr 1 statens löneplansförordning. Vissa ytterligare ändringar i reglementet

böra därutöver vidtagas, i stort sett av den innebörden att vad i reglementet sägs om furirsbeställning i lönegraden Me 1 jämväl skall gälla beträffande furirsbeställning i lönegraden Mg 1.

Kungl. Maj:t torde för sig böra utverka riksdagens bemyndigande att i statens allmänna avlöningsreglemente vidtaga ändringar av i huvudsak den innebörd jag här angivit. De ändrade bestämmelserna torde böra träda i kraft den 1 juli 1950.

2:o.

Vissa avlöningsförmåner för personal å Ölands södra grunds fyrplats.

För budgetåren 1947/48—1949/50 ha medel anvisats för uppförande av en ny bottenfast fyr på Ölands södra grund. Fyren, som är avsedd att ersätta Ölandsrevs fyrskepp, uppföres på cirka 12 meters vattendjup i öppna havet cirka 20 kilometer från land och cirka 35 kilometer från närmaste hamn. I årets statsverksproposition (X huvudtiteln, s. 109 ff.) och i särskild proposition denna dag ha förslag framlagts om anvisande av de belopp, som torde erfordras för slutförandet av arbetena med fyren. Denna kan bli färdigställd under loppet av nästa budgetår. I statsverkspropositionen (X huvudtiteln, s. 98 ff.) har vidare förslag framlagts om personal för fyrens skötsel. Fyren föreslås bli bemannad med 1 fyrmästare i lönegrad Ca 16, 1 förste fyrvaktare i lönegrad Ca 12, 2 fyrvaktare i lönegrad Ca 10 och 2 extra ordinarie fyrvaktare i lönegrad Ce 10, varav 1 kockstewart.

I sin skrivelse angående anslag för budgetåret 1950/51 föreslog *lotsstyrelsen*, att den å ifrågavarande fyrplats tjänstgörande personalen — vilken jämlikt stadgande i 40 § statens allmänna avlöningsreglemente komme att åtnjuta fri kost — härutöver skulle komma i åtnjutande av dels samma förmåner i fråga om semester, som tillerkänts fyrskeppspersonal, dels ock särskild ersättning, motsvarande det till vissa tjänstemän utgående fyrskeppstillägget. Vidare borde till den såsom kockstewart tjänstgörande fyrvaktaren utgå ett lönetillägg av 1 krona för dag i likhet med vad fallet vore beträffande tjänsteman, som tjänstgjorde såsom kockstewart å fyrskepp.

Såsom framgår av statsverkspropositionen (X huvudtiteln, s. 104) har lotsstyrelsen i anslutning till förslaget, att personalen på Ölands södra grunds fyrplats skulle erhålla nyssnämnda förmåner, till finansdepartementet ingivit förslag om erforderliga författningsändringar. I statsverkspropositionen uttalades, att detta förslag, som vid tiden för statsverkspropositionens framläggande icke slutbehandlats, senare komme att anmälas för riksdagen.

Sedan remissbehandlingen av ifrågavarande förslag numera avslutats, torde jag nu få anmäla detsamma. Förslaget avser dels att personalen på Ölands södra grunds fyrplats skulle erhålla — förutom de i lotsstyrelsens petitaskrivelse angivna förmånerna — samma rätt till oavkortad lön under sjukdom, som tillkommer fyrskeppspersonal, dels ock att erforderliga för-

fattningsbestämmelser skulle erhålla en sådan avfattning att de kunde göras tillämpliga å personal även vid sådana framdeles inrättade fasta fyrar, där tjänstgöringsförhållandena såsom fallet vore med Ölands södra grunds fyr komme att bliva likartade med dem å fyrskepp. I anslutning härtill har lotsstyrelsen vidare hemställt, att ett lönetillägg av 1 krona för dag måtte få utgå även till kockstewart å lotsverkets tjänstefartyg.

Till stöd för förslaget att de författningsbestämmelser, som erfordras i anledning av tillkomsten av Ölands södra grunds fyr, givas en generell avfattning har lotsstyrelsen anfört i huvudsak följande.

I sin petitaskrivelse den 24 augusti 1949 har styrelsen framlagt förslag om anvisande av medel för påbörjande under budgetåret 1950/51 av anläggandet av en bottenfast fyr på grundet Sandflyttan utanför Falsterbo. Denna fyr, som skall ersätta fyrskeppet Falsterborev, är avsedd att liksom Ölands södra grunds fyr bliva bemannad. Ytterligare ett antal fyrskepp torde i framtiden komma att bliva ersatta av bemannade fasta fyrar. De särskilda bestämmelser, som erfordras i anledning av tillkomsten av Ölands södra grunds fyr, böra därför erhålla en sådan avfattning, att de — förutom å fyrskeppspersonal — bliva tillämpliga jämväl beträffande personal på alla sådana fasta fyrar, där tjänstgöringsförhållandena motivera att personalen erhåller de löneförmåner, varom nu är fråga. Emellertid torde det icke vara möjligt att finna en lämplig generell definition, varav direkt framgår vilka fyrar som avses. Styrelsen får därför föreslå, att bestämmelser intagas i avlöningsreglementet av innehåll, att de åsyftade förmånerna skola utgå till, förutom fyrskeppspersonal, befattningshavare på fyrplatser, där tjänstgöringsförhållandena äro likartade med dem å fyrskepp, samt att Kungl. Maj:t bemyndigas att meddela särskilda föreskrifter angående de fyrplatser, där anställning skall berättiga till dessa förmåner.

I de i 28 § statens allmänna avlöningsreglemente meddelade särskilda bestämmelserna för lots- och fyrstaden stadgas i fråga om tjänstledighet på grund av sjukdom i andra fall än vid olycksfall i tjänsten och därmed jämförliga förhållanden, att å fyrskepp anställd ordinarie eller extra ordinarie tjänsteman ävensom sådan annan å fyrskepp anställd tjänsteman, som vid tjänstledighetens början tillhör grupp 3, äger åtnjuta oavkortad lön under högst det antal dagar av ett och samma kalenderår, varmed hans antal semesterdagar understiger 55, dock under minst 10 och högst 25 dagar. I övrigt skall tjänstemannen enligt berörda bestämmelser vid här avsedd ledighet vidkännas A-avdrag.

Såsom nämnts har lotsstyrelsen föreslagit, att tjänsteman, anställd å Ölands södra grunds fyrplats eller jämförlig fyrplats, skall i nu förevarande avseende likställas med fyrskeppspersonal.

Beträffande semester föreskrives i det i 29 § statens allmänna avlöningsreglemente meddelade särskilda bestämmelserna för lots- och fyrstaden, att årssemestern för å fyrskepp anställda tjänstemän skall omfatta det antal dagar som i det följande anges för den tid under kalenderåret, varunder vederbörande fyrskepp beräknas vara påmönstrat, nämligen

för tjänstemän tillhörande grupp 1 eller 2: 12 dagar med tillägg av 4 dagar för varje hel mångfald av 14, varmed antalet påmönstringsdagar beräknas överstiga 150, samt

för tjänstemän tillhörande grupp 3: 15 dagar med tillägg av 5 dagar för varje hel mångfald av 14, varmed antalet påmönstringsdagar beräknas överstiga 150.

Lotsstyrelsens förslag innebär, att dessa bestämmelser skola erhålla motsvarande tillämpning å personalen vid Ölands södra grunds fyr och likartade framdeles inrättade fyrar. Den tid, varunder fyrskepp beräknas vara påmönstrat, skulle, såvitt angår denna personal, motsvaras av den tid, varunder fyrplatsen beräknas vara bemannad. Enligt vad lotsstyrelsen upplyst avses Ölands södra grunds fyr bliva bemannad året om.

Angående fyrskeppstillägg stadgas i de i 35 § 2 mom. statens allmänna avlöningsreglemente meddelade bestämmelserna för lots- och fyrstaten; beträffande dessa bestämmelsers innehåll torde få hänvisas till reglementstexten.

Lotsstyrelsens förslag avser, att personalen på Ölands södra grunds fyr och jämförliga fyrar skulle tillerkännas särskild ersättning, motsvarande fyrskeppstillägget, samt att denna särskilda ersättning och det nuvarande fyrskeppstillägget gemensamt skulle benämnas sjötillägg. Efter att ha erinrat om att fyrskeppens fördelning på de skilda stationsgrupperna vore beroende av avståndet till förbindelseort i land har lotsstyrelsen framhållit, att Ölands södra grunds fyr borde i enlighet med de principer, som tillämpades beträffande fyrskeppens fördelning på stationsgrupper, placeras i grupp B.

Enligt de i 35 § 2 mom. statens allmänna avlöningsreglemente meddelade särskilda bestämmelserna för lots- och fyrstaten äger vidare tjänsteman vid lots- och fyrstaten att vid tjänstgöring på fyrskepp såsom kockstewart åtnjuta ett lönetillägg av en krona för dag.

Såsom nämnts har lotsstyrelsen föreslagit, att ifrågavarande lönetillägg skall utgå till kockstewarten på Ölands södra grunds fyrplats och till motsvarande befattningshavare på andra liknande fyrplatser, som kunna komma att uppföras framdeles, liksom också till kockstewart å lotsverkets tjänstefartyg.

Såsom skäl för att jämväl kockstewart å tjänstefartyg borde erhålla ifrågavarande lönetillägg har lotsstyrelsen anfört, att tillägget vore avsett att utgöra kompensation för den till tiden mera omfattande tjänstgöring och det särskilda ansvar, som följde med kockstewartsysslan. Enär det måste anses vara minst lika krävande att tjänstgöra såsom kockstewart å tjänstefartyg som å fyrskepp kunde styrelsen icke finna det annat än överensstämmande med rättvisa och billighet, att jämväl kockstewart på tjänstefartyg tillerkändes sådant lönetillägg. Sistnämnda tjänster vore placerade i lönegrad Ce 9 eller samma lönegrad som kockstewart å fyrskepp i regel tillhörde.

I utlåtande över lotsstyrelsens petitaskrivelse uttalade *statskontoret* — efter att ha konstaterat att fyren på Ölands södra grund vore belägen ca 35 kilometer från närmaste hamn och att den komme att ersätta fyrskeppet Ölandsrev — att enligt vad statskontoret inhämtat funnes icke någon

fast fyr utan familjebostad med ett dylikt isolerat läge. I betraktande av dessa omständigheter och då förbindelseresorna med land särskilt vid stark sjöhävning måste anses svåra, syntes det statskontoret skäligt, att tjänstgöringen på denna fyr likställdes med placering på fyrskepp. Statskontoret ville därför icke motsätta sig, att personalen på ifrågavarande fyrplats utöver fri kost finge åtnjuta de av lotsstyrelsen föreslagna förmånerna (semester i likhet med fyrskeppspersonal, ersättning motsvarande fyrskeppstillägg och, såvitt angår den såsom kockstewart tjänstgörande fyrvaktaren, lönetillägg av en krona för dag).

I senare avgivet utlåtande över lotsstyrelsens förslag till författningsändringar har statskontoret förklarat sig icke heller vilja rikta erinran mot lotsstyrelsens förslag i fråga om rätt för personalen på Ölands södra grunds fyr att åtnjuta oavkortad lön under tjänstledighet för sjukdom eller mot att erforderliga författningsändringar erhöles en sådan avfattning, att de kunde göras tillämpliga å personal vid sådana framdeles inrättade fasta fyror, där tjänstgöringsförhållandena kunde bedömas bliva likartade med tjänst å fyrskepp. Däremot kunde statskontoret icke tillstyrka, att även kockstewart å tjänstefartyg erhöles rätt till lönetillägg av en krona för dag såsom gällde för tjänsteman (fyrvaktare) å fyrskepp. Spörsmålet härom syntes böra beaktas vid en eventuell framtida översyn av anställningsvillkoren för personalen å tjänstefartygen.

Statens lönenämnd har i sak icke funnit anledning till erinran mot vad lotsstyrelsen föreslagit utom såvitt angår det föreslagna lönetillägget vid tjänstgöring såsom kockstewart å lotsverkets tjänstefartyg. Lönenämnden har ansett denna fråga böra underkastas prövning av 1949 års tjänsteförteckningskommitté.

Föredraganden. Såsom av det anförda framgår, kan under loppet av nästa budgetår komma att färdigställas en bottenfast fyr på Ölands södra grund, vilken uppföres i öppna havet på cirka 12 meters vattendjup och på ett avstånd av omkring 20 kilometer från land och 35 kilometer från närmaste hamn. Under framhållande att tjänstgöringsförhållandena vid denna fyrplats bliva likartade med dem som förekomma å fyrskepp har lotsstyrelsen föreslagit, att de i statens allmänna avlöningsreglemente meddelade särskilda bestämmelserna för personal tjänstgörande å fyrskepp — beträffande tjänstledighet på grund av sjukdom, semester, fyrskeppstillägg och lönetillägg till kockstewart — skola erhålla tillämpning jämväl å personal tjänstgörande vid ifrågavarande fyr. Lotsstyrelsen har vidare framhållit, att ytterligare ett antal fyrskepp torde komma att ersättas av bottenfasta fyror, och föreslagit, att ett generellt beslut nu fattas om att åsyftade förmåner skola utgå till, förutom fyrskeppspersonal, befattningshavare på fyrplatser, där tjänstgöringsförhållandena äro likartade med dem å fyrskepp. Från angivna utgångspunkt har lotsstyrelsen framlagt förslag till vissa ändringar i avlöningsreglementet; enligt förslaget skulle bl. a. beteckningen fyrskeppstillägg utbytas mot beteckningen sjötillägg. Statskontoret och statens lönenämnd ha icke framställt erinran mot förslagets sakinnehåll.

För egen del har jag funnit mig kunna ansluta mig till myndigheternas uppfattning, att personal med tjänstgöring vid Ölands södra grunds fyrplats bör i fråga om rätt att åtnjuta de åsyftade förmånerna likställas med fyrskeppspersonal. Jag har härvid utgått från att tjänstgöringsförhållandena vid angivna fyrplats och å fyrskepp få anses vara väsentligen likartade ävensom från att motsvarande förhållande icke föreligger beträffande någon nu befintlig fyrplats. Med hänsyn till att uppkommande frågor rörande särskilda ersättningar komma att prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté anser jag emellertid icke påkallat, att redan i detta sammanhang ställning toges till den mera allmänna frågan om avlöningsförhållandena för personal å blivande nya bottenfasta fyrar eller till frågan om den lämpligaste benämningen å det nuvarande fyrskeppstillägget. Under sådana förhållanden saknas enligt min mening tillräckliga skäl att för genomförande av vad jag här förordat nu vidtagna ändringar i avlöningsreglementet; även om det i och för sig är ett önskemål att tjänstemännens avlöningsförhållanden i största möjliga utsträckning regleras inom avlöningsreglementets ram, synes man i detta fall lämpligen kunna tills vidare stanna vid att vid sidan av reglementet föreskriva, att de avsedda bestämmelserna för fyrskeppspersonal skola äga motsvarande tillämpning för personal tjänstgörande vid Ölands södra grunds fyrplats. Kungl. Maj:t torde böra för sig utverka riksdagens bemyndigande att meddela en föreskrift av i huvudsak denna innebörd.

Till lotsstyrelsens förslag om löneförmånerna för kockstewart å tjänstefartyg bör av de skäl, som statskontoret och statens lönenämnd anført, ställning icke lämpligen tagas i detta sammanhang.

3:o.

Oavkortad lön m. m. till deltagare i kurser i företagsdemokrati och därmed sammanhängande ämnen.

Företagsnämnder finnas numera inrättade inom fångvårdsstaten, försvaret, arbetsmarknadsstyrelsen med den offentliga arbetsförmedlingen, kommunikationsverken och tullverket. Inom andra delar av statsförvaltningen är inrättandet av sådana nämnder under förberedande. Rörande tillkomsten av förefintliga företagsnämnder, deras uppgifter m. m. torde här få lämnas en kortfattad redogörelse.

På grundval av en mellan dåvarande försvarets avtalsnämnd och försvarverkens civila personals förbund träffad överenskommelse inrättades år 1945 vid vissa av försvarets arbetsplatser särskilda samarbetsorgan, s. k. produktionsnämnder. Sagda överenskommelse ersattes från och med den 1 januari 1948 av en mellan försvarets avtalsdelegation och nämnda personalförbund träffad överenskommelse om företagsnämnder. Enligt överenskommelsen skola vid försvaret tillhörande arbetsplatser finnas företagsnämnder med representanter för företagsledning och arbetare eller — vid mindre arbetsplatser — företagsombud, representerande arbetarna. Vidare skall finnas en för försvaret central företagsnämnd. Företagsnämnd angives utgöra

ett organ för information och samråd mellan anställda och företagsledning, avsett att möjliggöra en noggrann prövning av synpunkter på driftens rationalisering och effektivisering — inbegripet trivsel och arbetsglädje. Nämnd skall ha att behandla till nämnden hänskjutna frågor rörande förbättring av tillverkningsmetoder och produkternas kvalitet, frågor rörande effektivisering av utnyttjandet av arbetskraft, lokaler, maskiner, verktyg och övriga produktionsfaktorer samt därmed sammanhängande sociala och skyddstekniska frågor ävensom frågor rörande upplysnings- och kursverksamhet, däri inbegripet utbildning i respektive yrke eller fack. Nämnd äger vidare bedöma sådant förslag till förändrade driftsmetoder eller andra anordningar eller åtgärder till gagn för företaget, som av anställd hänskjutes till nämnden. Företagsnämnd må icke till prövning upptaga frågor, vilka regleras genom kollektivavtal eller lokal överenskommelse i anslutning till sådant avtal, ej heller frågor, som regleras genom av Kungl. Maj:t utfärdade avlöningsreglementen eller motsvarande bestämmelser.

År 1947 träffades en överenskommelse angående inrättande av företagsnämnder mellan styrelserna för postverket, telegrafverket, statens järnvägar, väg- och vattenbyggnadsverket och statens vattenfallsverk, å ena, samt statstjänarkartellen, statstjänstemännens riksförbund och tjänstemännens centralorganisation, å andra sidan. På grundval av överenskommelsen ha verksstyrelserna, var och en för sitt verk, utfärdat bestämmelser om företagsnämnder m. m. Överenskommelsen förutsätter, att vid varje verk skola finnas en central företagsnämnd och lokala företagsnämnder (företagsombud) för distrikt, sektion eller annat liknande arbetsområde eller för viss arbetsplats eller visst tjänsteställe. I överenskommelsen anges företagsnämnd vara ett organ för information och samråd med uppgift att upprätthålla fortlöpande samverkan mellan verket och personalen för åstadkommande av bästa möjliga driftsresultat och betjäning av allmänheten, att bereda personalen insikt i verksamhetens ekonomiska och tekniska betingelser samt rörelsens resultat, att verka för säkerhet, sundhet och trivsel i arbetet, att främja verkets yrkesutbildning av personalen samt att i övrigt verka för goda drifts- och arbetsförhållanden vid verket. I övrigt gälla för företagsnämnderna vid kommunikationsverken i huvudsak likartade bestämmelser som beträffande företagsnämnderna vid försvaret. Det må här framhållas, att överenskommelsen vid kommunikationsverken avser såväl tjänstemän som arbetare, under det att överenskommelsen vid försvaret tills vidare är begränsad till att avse kollektivavtalsanställda arbetare.

Enligt fångvårdsstyrelsens beslut den 8 juni 1948 finnas företagsnämnder (företagsombud) vid fångvårdsanstalterna i enlighet med en mellan fångvårdsstyrelsen, föreningen direktörer och assistenter vid fångvårdsstaten, Sveriges fångvårdsmannaförbund och Sveriges arbetsledareförbund träffad överenskommelse. Enligt överenskommelsen skall företagsnämnd vara ett organ för samråd och information samt ha till uppgift att upprätthålla en fortlöpande samverkan mellan styresman och befattningshavare för främjande av fångvårdens syftemål och goda arbetsförhållanden, att med beaktande av vårduppgiftens krav på pliktuppfyllelse från tjänsteutövarnas sida och uppgiftens behov av tjänliga lokala och organisatoriska anordningar, följa arbetets gång vid anstalten och därvid uppmärksamma förhållanden eller anordningar, som kunna försvåra vårdarbetet eller motverka dess syften, att beakta från befattningshavare framkommande uppslag till åtgärder, som äsyfta att undanröja förekommande misshälligheter eller möjliggöra förbättrade anordningar eller arbetsmetoder i olika avseenden, att verka för goda bostads- och arbetshygieniska förhållanden ävensom för tillfredsställande skyddsanordningar å verkstäder och andra arbetsplatser till skydd

mot olycksfall i arbetet, att verka för att erforderlig och nöjaktigt utbildad personal står till förfogande samt att personalens arbetstid och arbetsuppgifter ordnas så, att tjänsten icke onödigtvis betungas, att uppmärksamma frågor rörande personalens säkerhet i tjänsten, att främja ett gott förhållande mellan anstaltsledning och denna underställd personal samt att i övrigt och med beaktande av samarbetets betydelse för trivsel och arbetsglädje på arbetsplatsen verka för lugna och tjänliga arbetsförhållanden.

Överenskommelse om inrättande av företagsnämnder vid tullverket har i slutet av år 1949 träffats mellan generaltullstyrelsen samt Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening och svenska tullmannaförbundet. Motsvarande överenskommelse för arbetsmarknadsstyrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen har i januari 1950 ingåtts mellan arbetsmarknadsstyrelsen samt arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund och civilförvaltningens personalförbund. Nämnade överenskommelser ansluta sig i huvudsak till överenskommelsen vid kommunikationsverken.

Slutligen må i detta sammanhang nämnas, att med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 december 1949 en särskild utredningsman tillkallats för att inom finansdepartementet biträda med handläggning av frågor rörande företagsdemokrati inom statsförvaltningen.

Då uppdrag att tjänstgöra såsom ledamot i företagsnämnd får anses utgöra ett tjänsteuppdrag, bibehålles ledamoten under uppdragets fullgörande vid sina avlöningsförmåner och äger uppbära resekostnads- och traktementsersättning under resor i anledning av detsamma. Till ledamot i företagsnämnd vid försvaret, kommunikationsverken och tullverket utgår vidare enligt Kungl. Maj:ts beslut den 6 februari och den 23 januari 1948 respektive den 10 februari 1950 ersättning i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen. En framställning om motsvarande förmån för ledamot i företagsnämnd vid arbetsmarknadsstyrelsen och arbetsförmedlingarna är för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Frågan om *ersättning till deltagare i kurs i företagsdemokrati* har upplagits av *statstjänarkartellen* i skrivelse den 14 februari 1949. Efter att ha framhållit att behov visat sig föreligga av särskilda kurser i företagsdemokrati för tjänstemän och arbetare, som mottaga uppdrag som ledamot i företagsnämnd eller som företagsombud, hemställer kartellen, att inom statsförvaltningen anställda tjänstemän och arbetare måtte vid deltagande i av personalorganisation anordnad kurs i företagsdemokrati äga åtnjuta, tjänstemän oavkortad lön och arbetare semesteravlönning, jämte för båda kategorierna fria resor till och från den plats där dylik kurs hålles. Till stöd för detta förslag har statstjänarkartellen framhållit i huvudsak följande.

Om företagsnämnderna skola kunna fylla de betydelsefulla uppgifter, för vilka de äro avsedda, är det nödvändigt att deras ledamöter beredas möjligheter att vid studiekurser och konferenser få del av de idéer, som lett fram till företagsnämndernas inrättande, erhålla informationer i tekniska och ekonomiska spörsmål och genom diskussioner delge varandra erfarenheter av den praktiska verksamheten på skilda håll. På det område, där företagsnämnder funnits inrättade sedan 1945, nämligen försvaret, ha erfarenheterna visat, att det är mycket värdefullt att vid återkommande tillfällen under några dagar kunna samla ledamöterna till av förbundet ordnade centrala eller regionala kurser och konferenser.

Denna studieverksamhet är emellertid för de fackliga organisationerna förenad med betydande kostnader, såsom ersättning åt deltagarna för förlorad arbetsinkomst, rese- och inkvarteringskostnader, kostnader för lokaler, för planering av kurserna, kostnader för föreläsare o. s. v. Som exempel må nämnas, att kostnaderna för kurser och konferenser ordnade av försvarsverkens civila personals förbund under de senaste tre åren uppgått till ungefär 60 000 kronor.

Med hänsyn till det intresse staten i egenskap av företagare har av ett gott resultat av företagsnämndernas verksamhet synes det skäligt att staten i denna egenskap lämnar ekonomiskt bidrag till kurser och konferenser. Telegrafstyrelsen har även medgivit deltagare i kurs av ifrågavarande slag ledighet med rätt att åtnjuta viss del av lönen, för tjänstemännens del lön med B-avdrag och för arbetarnas del $\frac{2}{3}$ av semesterlönen (förmånerna äro ungefär likvärdiga). Järnvägsstyrelsen har medgivit samma löneförmåner och därtill åt vid verket anställda tjänstebiljett för resa till och från den ort, där kursen hålles.

Besluten om visst bidrag åt anställda inom de nyssnämnda verken vid deltagande i kurser visa en glädjande tendens till förståelse för det värde kursverksamheten har. Emellertid anse vi att verkens bidrag till kurskostnaderna rimligen bör utgöra en större del, eftersom de resultat företagsnämndernas verksamhet ge i första hand komma verket till godo. Vi anse vidare de olika områdena av statsförvaltningen, där företagsnämnder äro eller komma att bliva verksamma, böra tillämpa enhetliga grunder i fråga om dylika bidrag. Det torde därför vara lämpligt att föreskrifter centralt utformas för samtliga förvaltningar.

Enligt 28 § I, 5 punkten Saar kunna tjänstemän vid ledighet för iakttagelser, studier eller arbete, som på ett påtagligt sätt tjäna verkets intressen, erhålla oavkortad lön. Den kursverksamhet, som i denna skrivelse behandlats, anse vi på ett påtagligt sätt tjäna verkets intressen, och ledighet för deltagande däri torde kunna likställas med nyssnämnda ledigheter under vilka oavkortad lön utgår. Därjämte finna vi det skäligt, att deltagarnas resekostnader bestridas av statens medel. Förmånerna böra vara lika för tjänstemän och arbetare och omfatta icke endast ledamöter i företagsnämnderna och företagsombud utan även suppleanter för dessa, i den mån de kunna beredas möjligheter att deltaga i kurser av angivet slag.

Då det icke är möjligt att på förhand avgöra i vilken omfattning kurser böra ordnas — behovet kan variera från ett år till ett annat beroende på utvecklingen av nämndernas verksamhet, antalet nyvalda ledamöter o. s. v. — torde det vara lämpligt att vederbörande myndighet får i uppdrag att för varje år på framställning av den centrala företagsnämnden inom verket besluta om i vilken omfattning kurser och konferenser med ersättningsrätt för deltagarna skola hållas.

För de områden inom den allmänna civilförvaltningen, där endast ett fåtal företagsnämnder inrättats eller komma att inrättas, synas kurser och konferenser lämpligen böra ordnas gemensamt för flera verk. I sådant fall torde kursverksamhetens omfattning efter framställning från vederbörande organisation — inom ramen för visst anslag — böra bestämmas centralt i den ordning Kungl. Maj:t beslutar.

Över statstjänarkartellens framställning ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd.

Statskontoret har ansett framställningen icke böra föranleda någon åtgärd och såsom skäl härför framhållit i huvudsak följande.

Vid tjänstledighet för iakttagelser, studier eller arbete av betydelse för verket eller för tjänstemannens kompetens för viss uppgift eller befattning inom verket finge enligt gällande bestämmelser oavkortad lön åtnjutas endast om iakttagelserna, studierna eller arbetet prövas på ett påtagligt sätt kunna tjäna verkets intressen eller om tjänstledighet erhållits för deltagande på egen begäran i utbildningskurs vid verket. Att nu utsträcka förmånen av ledighet med oavkortad lön att omfatta även deltagande i privata, utanför statens kontroll anordnade studiekurser kunde statskontoret icke finna motiverat. Redan tillämpning av B-avdrag under dylik ledighet innebure en välvillig tolkning av avlöningsreglementets bestämmelser, mot vilken dock statskontoret, i vad avsåge här ifrågavarande kursverksamhet, i sak icke ville rikta någon erinran. Jämväl kartellens begäran, att fria resor skulle på statens bekostnad beredas kursdeltagarna för resa till och från den plats, där kursen hölles, måste statskontoret avstyrka. Ett dylikt medgivande syntes för övrigt kräva riksdagens medverkan.

Statens lönenämnd, som inhämtat yttranden i ärendet från fångvårdsstyrelsen, försvarets avtalsdelegation, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen, har lämnat följande redogörelse för de huvudsynpunkter, som framförts i dessa myndigheters yttranden.

Helt allmänt torde kunna sägas, att verksstyrelserna tillmäta ifrågavarande kurser i företagsdemokrati visst värde ur verkens synpunkt. Generalpoststyrelsen framhåller, att en av förutsättningarna för att ett gott resultat skulle kunna utvinnas av företagsnämndernas verksamhet vore, att ledamöterna vore väl skickade för sitt uppdrag. Då de av statstjänarkartellen omnämnda kurserna i företagsdemokrati hade till syfte att bibringa personalrepresentanterna erforderliga insikter för deras ifrågavarande verksamhet, vore det otvivelaktigt till fördel även för verket, att sådana kurser anordnades. Å andra sidan betona vissa verksstyrelser, att verksamheten i företagsnämnderna kunde bli till fördel även för personalen. Exempelvis framhåller järnvägsstyrelsen, att — även om styrelsen till fullo insåge nämndernas betydelse för vederbörande verk — man icke torde böra bortse från att ifrågavarande verksamhet till icke oväsentlig del även komme personalen tillgodo.

Vad beträffar de principer, som remissmyndigheterna hittills tillämpat beträffande avlöning och ersättning för resekostnader i samband med deltagande i kurser av den art, varom här är fråga, må nämnas, att enligt mellan kommunikationsverken träffad underhandsöverenskommelse tjänstemän vid nämnda verk kunna för här avsett ändamål beviljas ledighet på de i 28 § I, punkt 10 Saar angivna villkoren, d. v. s. mot lön med B-avdrag, under en kurstid av högst två dagar jämte erforderlig restid. Vid statens järnvägar anställda erhålla jämväl tjänstebiljett för resa till och från kursen. Av övriga remissvar framgår, att förevarande fråga icke reglerats och att någon ersättning hittills icke utgått.

Statstjänarkartellens framställning att oavkortad lön skall utgå under deltagande i kurser av här ifrågavarande slag har tillstyrkts av fångvårdsstyrelsen. Kommunikationsverken ha ansett sig icke kunna medgiva större förmåner från verkens sida än dem som hittills utgått. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och försvarets avtalsdelegation ha föreslagit lön med B-avdrag under ledighet för här avsett ändamål.

Vad reseersättningen beträffar ha de flesta remissmyndigheter på olika skäl avstyrkt, att dylik ersättning skall utgå. Försvarets avtalsdelegation har

dock, under förutsättning att reseersättning anses förenlig med den form av tjänstledighet, som här avses, icke velat motsätta sig, att ersättning utgår. Ersättningen borde dock begränsas till att avse kostnad för företagna resor med billigaste färd sätt till och från den ort, där kursen anordnats. Vidare har fångvårdsstyrelsen tillstyrkt statstjänarkartellens framställning i denna del samt dessutom föreslagit, att kursdeltagarna skola erhålla viss traktamentsersättning.

För egen del har lönenämnden, som begränsat sitt utlåtande till att avse frågan om ersättning till tjänstemannaanställda, tillstyrkt, att under tjänstledighet för här ifrågakvarande ändamål lön med B-avdrag skulle få utgå under högst tre dagar jämte erforderlig tid för resor. Lönenämnden har icke heller velat motsätta sig, att bidrag motsvarande resekostnaden enligt billigaste anordning och reseklass III finge utgå till deltagarna i kurser av ifrågakvarande slag. Såsom skäl för sitt ställningstagande har lönenämnden framhållit i huvudsak följande.

Lönenämnden kan givetvis icke på grundval av egna erfarenheter uttala sig om värdet av kurser av ifrågakvarande slag. Av yttrandena i ärendet synes dock den slutsatsen kunna dragas, att kurserna i allmänhet tillmätas värde för arbetet inom de olika företagsnämnderna. Av statstjänarkartellens framställning framgår vidare, att personalförbundens kostnader för ifrågakvarande kurser uppgå till betydande belopp. Med hänsyn härtill och under beaktande av övriga på frågan inverkan de faktorer finner lönenämnden de avlöningsförmåner, som hittills utgått inom kommunikationsverken vid ledighet för ifrågakvarande ändamål, i stort sett lämpligt avvägda. Lönenämnden vill dock föreslå, att tiden för ledighet med B-avdrag i förekommande fall utsträcker att omfatta högst tre dagar jämte erforderlig tid för resor. En förutsättning för att dylik ledighet skall beviljas bör dock vara, att kursplan och konferensprogram i övrigt fastställas efter samråd med vederbörande myndighet.

Vidkommande frågan om reseersättning må till en början framhållas, att resor för här avsett ändamål icke torde kunna rubriceras såsom resor i statens ärenden. Då resorna vidare äga rum i samband med tjänstledighet, kan ersättning enligt allmänna resereglementet icke utgå. Detta förhållande torde emellertid icke böra hindra, att tjänstemännen erhålla bidrag till resekostnaderna. Särskilt med hänsyn till att personalen vid statens järnvägar åtnjuta fria resor för ifrågakvarande ändamål och då det ej synes föreligga skäl att i förevarande avseende uppdraga en skillnad mellan järnvägspersonalen och andra statstjänstemän, vill lönenämnden icke motsätta sig, att bidrag motsvarande resekostnaden enligt billigaste anordning och reseklass III utgå till deltagarna i kurser av ifrågakvarande slag.

Ledamoten Broomé har i särskilt till lönenämndens utlåtande fogat yttrande förklarar sig icke för närvarande kunna tillstyrka, att resekostnadsbidrag beviljas, och till motivering härför anfört följande.

Tillräckliga erfarenheter föreligga enligt min mening ännu icke för ett bedömande av värdet av företagsnämndernas verksamhet ur statsverkets synpunkt. Bidrag till täckande av kostnaderna för resor, varom här är fråga, synes mig böra utgå endast under förutsättning att verksamheten har ett påtagligt värde för staten. Det låter sig icke göra att beräkna storleken av de kostnader statsverket skulle ådraga sig, om sådana bidrag skulle utgå, men det torde komma att röra sig om betydande belopp, särskilt med

hänsyn till att ett beslut i denna riktning avseende tjänstemännen torde medföra en överenskommelse av motsvarande innebörd för de statliga arbetarnas del. Uteslutet är icke heller att ett beslut härutinnan kan få konsekvenser, även då det gäller samarbete mellan företagsledning och de anställda inom andra områden, såsom i fråga om arbetsstudier, säkerhetsfrågor m. m.

Ledamöterna Joel Andersson och Sjöberg ha förklarat sig anse, att lönenämnden enligt deras mening bort tillstyrka bifall till statstjänarkartellens framställning.

Till komplettering av lönenämndens allmänna redogörelse för innehållet i de yttranden, som avgivits till nämnden, må här återgivas följande uttalanden.

Fångvårdsstyrelsen har bl. a. framhållit, att ett bifall till statstjänarkartellens framställning måste medföra ökade utgifter för statsmyndigheterna å anslagsposter, vilka i regel vore maximerade av riksdagen eller Kungl. Maj:t, såsom till avlöningar till icke-ordinarie personal, till reseersättningar och till expenser.

Försvarets avtalsdelegation har erinrat, att då frågan om företagsnämnder vid försvaret reglerats i en överenskommelse uti kollektivavtalets form, ersättningsfrågan icke syntes böra för den kollektivavtalsanställda personalens del bli föremål för beslut av Kungl. Maj:t. Sedan Kungl. Maj:t beslutat i fråga om löneplansanställd personal syntes det böra ankomma å avtalsdelegationen att till i delegationen representerade myndigheter utfärda erforderliga rekommendationer.

Järnvägsstyrelsen har bl. a. uttalat, att även om det måste anses obestriddt, att företagsnämnderna i sin verksamhet gagna såväl verket som personalen, verket dittills haft att ensamt svara för båda parters kostnader i form av sammanträdesarvodet, avlöningar och traktamentsersättningar m. m., vartill kommit utgifter för vikariatspersonal i förekommande fall. Det syntes därför icke obilligt, om berörda personalorganisationer finge vidkännas den drygare delen av omkostnaderna för omskrivna studiekurser, så mycket mer som dessa helt reserverats för företagsnämndernas personalrepresentanter. Upplyningsvis har styrelsen tillagt, att de verkets tjänstemän, som anlitats som föreläsare vid berörda kurser, ställts till förfogande utan kostnad för organisationerna.

Föredraganden. De organ för information och samråd mellan anställda och företagsledning, som under benämningen företagsnämnder kommit till stånd inom försvaret, kommunikationsverken och vissa delar av den allmänna civiltjänsten, utgöra ett viktigt led i strävandena att på olika vägar rationalisera statsförvaltningen och samtidigt skapa arbetsförhållanden, vilka äro ägnade att öka arbetsglädjen och trivseln hos de anställda. Avsikten är att få till stånd dylika samarbetsorgan även på andra områden inom statsförvaltningen. För detta ändamål har, såsom framgår av den föregående redogörelsen, en särskild utredningsman tillkallats för att inom finansdepartementet biträda vid handläggning av ärenden angående företagsdemokrati inom statsförvaltningen.

Då företagsnämndernas (företagsombudens) verksamhet i produktionsfrämjande syfte kan bliva av stort värde för statsverket, om dessa organ rätt handhava sin uppgift, synes det mig angeläget, att ledamöterna och deras suppleanter — såväl representanterna för de anställda som de av företagsledningen utsedda — äro väl skickade för sin uppgift. Det åligger visserligen företagsledningarna att fortlöpande informera företagsnämnderna om sådana förhållanden som verksamhetens ekonomiska och tekniska betingelser samt nya framställnings- och arbetsmetoder, men härutöver fordras att nämndledamöterna erhålla en allmän kännedom om aktuella spörsmål och strävanden i fråga om exempelvis arbetsorganisation på kontor och andra arbetsplatser, åtgärder för höjande av trivseln o. d. Åtminstone till en början torde det även vara påkallat att giva allmänna orienteringar om innebörden i företagsdemokratien, formerna för nämndernas arbete m. m. Vidare synes det i verk med lokalförvaltning kunna innebära en praktisk åtgärd att samla ledamöterna i flera lokala nämnder till centrala kurser, vid vilka behandlas — förutom här nämnda allmänna spörsmål — för vederbörande verk speciella organisationsfrågor av intresse för samtliga företagsnämnder. De initiativ i fråga om kurser av här avsett slag, som redan tagits av olika personalorganisationer, finner jag av nu angivna skäl betydelsefulla och värda statens stöd. Att sådant stöd redan lämnats i viss utsträckning i form av rätt att bibehålla del av lön under kurstid, fria resor och tillhandahållande av föreläsare, framgår av den tidigare lämnade redogörelsen. Det synes emellertid önskvärt, att myndigheterna taga mera aktiv del i kursernas organisation. Kurserna böra sålunda anordnas av vederbörande myndighet och personalorganisationer gemensamt. Kursplanen bör göras upp i samråd — i många fall torde detta lämpligen kunna ske inom verkets centrala företagsnämnd — och slutligt fastställas av myndigheten, som även bör ha att fastställa antalet kursdeltagare. Ett samarbete av här angivet slag mellan myndigheterna och personalorganisationerna synes mig ligga helt i linje med företagsdemokratiens grundtankar.

Därest de för ledamöterna i företagsnämnder avsedda kurserna, vilka givetvis böra stå öppna även för företagsombud, på sätt nu förordats organiseras under samverkan mellan myndigheter och personalorganisationer och därest myndighet förbehålles rätten att fastställa kursplan m. m., torde — i betraktande jämväl av den särställning företagsnämnderna intaga bland förekommande organ för samarbete mellan myndigheter och personal — de betänkligheter böra vika, som i olika remissyttranden framförts mot stats-tjänarkartellens förslag, att kursdeltagare skulle erhålla rätt att bibehålla oavkortad lön under kurs samt förmånen av fria resor till och från kurs. Rätten att bibehålla oavkortad lön torde böra begränsas till två dagar jämte, i förekommande fall, erforderlig restid. Ersättning för resekostnad bör endast utgå för resa enligt billigaste färdssätt. Myndighet bör vidare tillse, att kurs förlägges till sådan ort att kostnaderna för resorna begränsas så mycket som möjligt. Att, såsom fångvårdsstyrelsen ifrågasatt, jämväl utbetala traktamentsersättning till kursdeltagare synes icke påkallat. Det torde i allmänhet få ankomma på den eller de medverkande personalorganisationerna

att sörja för kost och logi åt kursdeltagarna. Beträffande kursdeltagare, som representera verksledningen, synes dock kostnaden för kost och logi böra stanna å organisationerna endast i den mån överenskommelse härom träffas mellan myndigheten och organisationerna. Det torde få förutsättas, att sådan överenskommelse skall kunna träffas för åtminstone ett begränsat antal deltagare i varje kurs. Jag förutsätter vidare, att såsom hittills såväl myndigheter som personalorganisationer skola ställa föreläsare till förfogande för kurserna. I den mån tjänsteman, som ej är ledamot i företagsnämnd, av myndighet beordras att hålla föreläsningar vid kurs, föreligger tjänsteresa, för vilken resekostnads- och traktamentsersättning utgår i vanlig ordning.

Nu angivna grunder för ersättning till deltagare i kurser för ledamöter i företagsnämnd torde böra underställas riksdagens prövning. Därest de vinna riksdagens godkännande, torde jag senare få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om utfärdande av bestämmelser i ämnet. Dessa bestämmelser lära icke böra gälla sådan personal, för vilken överenskommelsen om inrättande av företagsnämnder har karaktären av kollektivavtal. För denna personal synes det, i anslutning till vad försvarets avtalsdelegation anfört, få ankomma på vederbörande myndighet att med personalorganisationerna överenskomma om ifrågavarande förmåner. Med anledning av vad fångvårdsstyrelsen anfört må tilläggas, att vad här föreslagits icke bör medföra, att av riksdagen maximerad anslagspost överskrides.

4:o.

Barntillägg till viss personal å krigsmaktens reservstater.

Vid införandet av särskilda barntillägg för befattningshavare i statens tjänst konstruerades barntillägget såsom en förhöjning av det till befattningshavaren utgående dyrtidstillägget. Bestämmelserna härom återfinnas, såvitt angår befattningshavare med s. k. reglerad avlöning, i § 4 kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, sådant detta författningsrum lyder enligt kungörelsen den 18 juni 1937, nr 433. Enligt nämnda bestämmelser skall dyrtidstillägget för befattningshavare med reglerad avlöning ökas med 9 kronor för månad för varje barn under 16 års ålder, för vilket försörjningsplikt förelåg vid början av det kalenderkvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser.

Vid den allmänna lönereglering, som genomfördes den 1 juli 1939, ersattes dyrtidstillägget av rörligt tillägg. Sistnämnda tillägg fastställdes enligt vissa i de nya avlöningsreglementena angivna grunder; enligt dessa medförde försörjningsplikt för barn icke någon förhöjning av tillägget. Då emellertid ett bortfallande av barntillägget skulle ha fått till följd, att de befattningshavare med barn under 16 år, vilka underkastades bestämmelserna i de nya avlöningsreglementena, i vissa fall icke skulle ha blivit delaktiga av den löneökning, som löneregleringen avsåg att bereda befattningshavarna, eller

fått vidkännas direkt avlöningsminskning, stadgades i kungörelsen den 15 juni 1939 (nr 428) angående barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, att befattningshavare, å vilken de nya avlöningsreglementena erhöles tillämpning, skulle — med vissa undantag — åtnjuta barntillägg med 9 kronor för månad för varje barn, för vilket befattningshavaren omedelbart före den 1 juli 1939 ägt åtnjuta barntillägg enligt föreskrifterna i kungörelsen den 15 juni 1923, nr 265. Barntillägget skulle utgå till och med utgången av det kalenderkvartal, under vilket bidragsberättigande barn fyllde 16 år.

Även vid den allmänna lönereglering, som genomfördes den 1 juli 1947, meddelades bestämmelser om rätt för tjänsteman att övergångsvis bibehålla barntillägg. Sålunda föreskrevs i 6 kap. 3 § kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 553) med övergångsbestämmelser i anledning av ikraftträdandet av nya avlöningsreglementen, att tjänsteman, som omedelbart före den 1 juli 1947 åtnjöt barntillägg enligt kungörelsen den 15 juni 1939, nr 428, efter övergång till nytt avlöningsreglemente ägde bibehålla enahanda förmåner enligt dittills gällande grunder. Motsvarande föreskrift har meddelats i 6 § 3 mom. kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 543) med övergångsbestämmelser till statens allmänna avlöningsreglemente.

Vad personal å krigsmaktens reservstater beträffar, var denna jämlikt förordningarna den 23 juli 1936, nr 474 och 476, angående arméns och kustartilleriets reservstater berättigad att å den enligt förordningarna utgående lönen åtnjuta dyrtidstillägg jämte — i förekommande fall — förhöjning därav i form av barntillägg enligt bestämmelserna i § 4 kungörelsen den 15 juni 1923, nr 265. Reservstatsförordningarna ersattes av den alltjämt gällande kungörelsen den 24 september 1943 (nr 749) angående krigsmaktens reservstater, vilken kungörelse trädde i kraft den 1 januari 1944. De äldre bestämmelserna skulle dock alltjämt tillämpas å den, som vid kungörelsens ikraftträdande tillhörde reservstat och före den 1 januari 1944 anmält sig vilja fortfarande vara underkastad äldre bestämmelser. Dylig anmälan har gjorts av ett ytterst ringa antal beställningshavare. Liksom fallet var vid 1939 års allmänna lönereglering har vid den ifrågavarande löneregleringen för reservstatspersonalen dyrtidstillägget ersatts av rörligt tillägg. Några föreskrifter om rätt för reservstatspersonalen att bibehålla barntillägg, motsvarande de föreskrifter som meddelats i fråga om befattningshavare, vilka den 1 juli 1939 övergått till de från och med nämnda dag gällande avlöningsreglementena, ha icke utfärdats.

I en vid 1946 års riksdag väckt motion (I: 109) föreslogs, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa, att bestämmelserna i kungörelsen den 15 juni 1939, nr 428, utsträcktes att från och med den 1 januari 1944 gälla även sådana beställningshavare, som avlönades enligt föreskrifterna i kungörelsen den 24 september 1943, nr 749.

I yttrande över motionen anförde försvarsväsendets lönenämnd bl. a. följande.

I likhet med civila avlöningsreglementet, civila icke-ordinariereglementet, militära avlöningsreglementet och militära icke-ordinariereglementet avsåg

kungörelsen 1943: 749 angående krigsmaktens reservstater, vilken trädde i kraft den 1 januari 1944, att genomföra en viss reell löneförbättring. Beträffande sådan personal, som från och med den 1 januari 1944 blivit underkastad föreskrifterna i nämnda kungörelse och som dessförinnan åtnjutit inom dyrtidstilläggets ram utgående barntillägg, ha emellertid bestämmelser icke meddelats om ett bibehållande övergångsvis av denna förmån. Här avsedd reservstatspersonal har sålunda med avseende å rätt till barntillägg kommit i en mindre förmånlig ställning än de befattningshavare, som den 1 juli 1939 övergått till förut berörda avlöningsreglementen. Anledningen härtill synes oklar.

Med hänsyn till det anförda synes det lönenämnden, som om det i motionen framlagda förslaget vore förtjänt att tagas under närmare övervägande. Lönenämnden får emellertid framhålla, att det spörsmål, varom här är fråga, enligt lönenämndens mening är av sådan natur, att ett ställningstagande till detsamma måste föregås av närmare utredning.

Med anledning av vad försvarsväsendets lönenämnd anfört fann riksdagen (statsutsk. utl. nr 4, punkt 200; r. skr. nr 4, punkt 200) befogat, att frågan om ifrågavarande reservstatspersonals rätt till barntillägg bleve föremål för närmare övervägande från Kungl. Maj:ts sida, samt anhöll, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande den i motionen berörda frågan.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 24 maj 1946 uppdragit åt *försvarets civilförvaltning* att verkställa den av riksdagen sålunda angivna utredningen samt att till Kungl. Maj:t inkomma med utredningen och därav föranlett förslag, har civilförvaltningen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 januari 1949 framlagt utredning och förslag i ämnet.

Efter att ha erinrat om att den år 1943 genomförda löneregleringen för reservstatspersonalen i huvudsak avsett att anpassa reservstatslönerna efter de löner, som från och med den 1 juli 1939 gällde för personalen på aktiv stat, och — om man bortsåge från den i förhållande till de äldre bestämmelserna utökade tjänstgöringsskyldigheten — inneburit en viss reell löneförbättring, har civilförvaltningen framhållit, att bortfallet av barntillägg vid övergången den 1 januari 1944 till kungörelsen den 24 september 1943, nr 749, på sätt framginge av en i skrivelsen intagen tablå, i regel medfört en direkt minskning av nettoavlöningen i de fall, där barntillägg tidigare utgått för mer än två barn. I anledning härav har ämbetsverket föreslagit, att föreskrift måtte meddelas att beställningshavare å reservstat, som omedelbart före den 1 januari 1944 åtnjutit förhöjning av dyrtidstillägget jämlikt kungörelsen den 15 juni 1923, nr 265, för tre eller flera barn må, så länge han varit eller fortfarande är försörjningspliktig för nämnda barn, räknat från och med den 1 januari 1944 utfå barntillägg med 9 kronor per månad för varje barn utöver två, intill dess barnet fyllt 16 år.

Civilförvaltningen har vidare anfört följande.

Inom ämbetsverket har verkställts utredning i syfte att klarlägga, i vad mån barntillägg tidigare åtnjutits av reservstatspersonalen. För detta ändamål ha äldre räkenskaper för respektive förhand genomgåts. Av utredningen, som omfattat 173 av de 183 beställningshavare, som den 1 januari 1944 kvarstodo å reservstat och från och med samma dag blivit underkastade bestämmelserna i kungörelsen den 24 september 1943, nr 749, framgår, att

omedelbart före den 1 januari 1944 97 beställningshavare icke åtnjöt barn-tillägg för något barn, medan övriga beställningshavare ägde uppbära dylik förmån, 40 för ett barn, 20 för två barn, 12 för tre barn och 4 för fyra barn.

På sätt i det föregående anförts och såsom även framhållits i den till grund för den av Kungl. Maj:t anbefallda utredningen liggande motionen medför bortfallet av barn tillägget för reservstatspersonalen minskning av avlöningen i förhållande till vad som utgick enligt de äldre reservstatsbestämmelserna endast i de fall, där förmånen utgått för mer än två barn. Då, såsom utredningen utvisar, allenast omkring 16 beställningshavare åtnjöt barn tillägg för mer än två barn, medförde övergången till kungörelsen den 24 september 1943, nr 749, för den övervägande delen av reservstatspersonalen en löneförbättring. Civilförvaltningen ifrågasätter därför, om det kan anses motiverat att utfärda generella föreskrifter av det innehåll som i motionen föreslagits.

Beträffande kostnaderna för tillerkännande retroaktivt av barn tillägg på sätt civilförvaltningen föreslagit har ämbetsverket upplyst, att dessa för kalenderåret 1944 kunde beräknas till omkring 1 800 kronor, vilken summa för åren därefter komme att successivt sjunka.

Statens lönenämnd har anført bl. a. följande.

Befattningshavare, för vilka civila eller militära avlöningsreglementena varit tillämpliga, ha medgivits övergångsvis uppbära barn tillägg för varje barn, för vilket dylikt tillägg utgått före 1939 års löne reglering. Samma princip har uppehållits vid 1947 års löne reglering, ehuru denna för samtliga befattningshavare medfört betydligt större löneförbättring än som motsvarar barn tilläggets belopp. Enligt statens lönenämnds mening kan tillräcklig anledning icke anses föreligga att i detta avseende ställa personalen på reservstat i sämre läge än anställningshavare med full tjänstgöringsskyldighet. Lönenämnden anser sig därför icke kunna ansluta sig till civilförvaltningens förslag, vilket allenast åsyftar att skydda ifrågavarande beställningshavare mot direkt löneminskning i samband med övergången till 1943 års reservstatskungörelse. Lönenämnden får i stället förorda, att barn tillägget medges utgå även till beställningshavare med ett eller två barn. Å andra sidan synes det tillräckligt, om tillägget — i likhet med vad som gäller för befattningshavare i allmänhet — utgår för varje barn, för vilket sådant tillägg uppburits omedelbart före den 1 juli 1939 och intill dess barnet fyller 16 år.

Föredraganden. På sätt i det föregående angivits har den såsom förhöjning av dyrtidstillägget konstruerade löne förmånen barn tillägg avskaffats i samband med de löne regleringar, som genomförts år 1939 och därefter och vid vilka dyrtidstillägget ersatts med rörliga tilläggs förmåner i annan form. Därvid ha likväl i allmänhet meddelats bestämmelser, genom vilka tjänstemän, som före löne regleringen åtnjöt barn tillägg, medgivits att i viss omfattning övergångsvis bibehålla dylika tillägg. Ett undantag härifrån gäller emellertid beträffande personal å krigsmaktens reservstater; i propositionen 1943:143 angående krigsmaktens reservpersonal och vid riksdagens behandling av nämnda proposition berördes icke frågan om eventuella övergångs anordningar beträffande barn tillägg, och sådana ha varken i nämnda sammanhang eller senare kommit till stånd.

I sin skrivelse 1946: 4 uttalade riksdagen, att riksdagen funne befogat, att frågan om ifrågavarande reservstatspersonals rätt till barntillägg bleve föremål för närmare övervägande från Kungl. Maj:ts sida. Sedan försvarets civilförvaltning efter erhållet uppdrag numera framlagt utredning och förslag i ämnet och statens lönenämnds yttrande däröver föreligger, torde frågan nu böra upptagas till prövning.

Såväl försvarets civilförvaltning som statens lönenämnd ha föreslagit, att jämväl för reservstatspersonalens vidkommande meddelas bestämmelser, enligt vilka beställningshavare, som omedelbart före löneregleringen åtnjöt barntillägg, medgives att i viss utsträckning bibehålla förmånen efter det han blivit underkastad de nya avlöningsbestämmelserna. Enligt civilförvaltningens förslag skulle barntillägg för barn födda före fjärde kvartalet 1943 få bibehållas med den inskränkningen, att tillägg endast skulle få utgå för sådant eller sådana barn utöver två. Lönenämndens förslag innebär i jämförelse härmed de avvikelserna, å ena sidan att endast barntillägg för barn födda före andra kvartalet 1939 skulle kunna bibehållas men å andra sidan att tillägg skulle få utgå för samtliga sådana barn.

För egen del hyser jag i likhet med de hörda myndigheterna uppfattningen, att tillräckliga skäl saknas att i ifrågavarande avseende tilldela reservstatspersonalen en mindre förmånlig ställning än annan personal, för vilken dyrtidstilläggsystemet avvecklats; anledning finnes antaga, att någon dylik undantagsställning icke skulle ha beretts reservstatspersonalen, därest spörsmålet kommit under bedömande vid 1943 års lönereglering. I konsekvens härmed anser jag vidare, att den särskilda övergångsbestämmelse till 1943 års reservstatskungörelse, som sålunda torde böra meddelas, bör erhålla den närmare innebörd, som statens lönenämnd angivit i sitt utlåtande i ärendet. Genom en sådan utformning beaktas även, såvitt angår reservstatspersonalen, vissa synpunkter, åt vilka riksdagens revisorer givit uttryck i sin senast avgivna berättelse, på frågan om den tidpunkt vid vilken övergångsvis utgående barntillägg bör vara helt avvecklat.

Jag föreslår, att Kungl. Maj:t för sig utverkar riksdagens bemyndigande att meddela bestämmelser av den innebörd, som här angivits.

Hemställan.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående förordats

a) vidtaga ändringar i de i statens allmänna avlöningsreglemente meddelade bestämmelserna rörande furirer; samt

b) meddela beslut eller bestämmelser rörande

vissa avlöningsförmåner till personal, tjänstgörande vid Ölands södra grunds fyrplats,

Kungl. Maj:ts proposition nr 139.

avlöningsförmåner för befattningshavare i statens tjänst vid deltagande i kurser i företagsdemokrati m. m. och barntillägg till viss personal å krigsmaktens reservstater.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Skiöld.